

HRVATSKA, LJUBAV, NADA I MIR : (TREĆI DIO: KAKO UZ POMOĆ ZNAJNA I RADA DOĆI DO LJUBAVI I MIRA?)

23 veljače, 2026

By Tihomir Luković

Sada kada smo kroz prethodna dva članka sagledali problematiku nestabilne i izgubljene ljubavi, uz eskalaciju nemira umjesto mira u Hrvatskoj, **postavlja se pitanje što uraditi da dođemo do ljubavi unutar Hrvatske i koja je uvjet mira i puta prema boljitku.**

Pa početi ću odozgo prema dolje.

Svi kažemo, znamo da sve što se dešava u „dubokoj državi“ rezultat je djelovanja Vlade. Kako god je to bila istina, tako i u tome treba biti razuman i empatičan, pa malo ozbiljnije i sadržajnije sagledati tu činjenicu. Pitajmo se, **da li je apsolutna krivnja na Vladi ili je pak sustav države takav da je opteretio Vladu koja u ovim uvjetima naprosto ne može bolje?**

Razmotrimo „od glave“.

Na čelu hrvatske Vlade je premijer, pravnik mr. sc. Andrej Plenković. Ako bez predrasuda sagledamo politički profil gosp. Plenkovića moramo priznati da se prometnuo u naprosto izvrsnog političara kakvog Hrvatska još nikad nije imala. Možemo mu prigovoriti aroganciju i još mnogo toga, ali ostaje činjenica da se **on osobno izgradio u sjajnog političara koji s pravom očekuje nešto više u svojoj karijeri nego je to sada.**

Dakle, pitanje je, ako imamo Plenkoviću takvog sjajnog političara zašto nam se u Hrvatskoj sve ovo dešava?

Mislim da je uglavnom jasno. **Hrvatska još uvijek nije sebe oblikovala kao državu koja zna što hoće i koja ima svoje ciljeve kao i viziju društva kojeg gradi na temeljima koje ima, dakle na temeljima onih koji su izborili ovu državu.** Moglo bi se tu još dosta toga obrazlagati pa je na tu temu napisana knjiga „Zarobljeno društvo, korupcija i demografija“ u kojoj je većina problema objašnjena, a knjiga je prevedena i na engleskom pa koga zanima neka čita.

Idem sada na prijedlog rješenja problema izgubljene ljubavi i mira i kako to razviti da ova država zaista bude država naroda koji sretno živi u njoj. Svakako, ne mislim na Hrvatsku kao Platonovu *Politeiu* utopijsku državu blagostanja, nego na državu koja brzo prolazi korake razvoja i stabilnosti slične Poljskoj i Češkoj da bi izašla iz tranzicije obilježene sukobima i nemirom u državi te da bi krenula putem mira prema državama kao što su razvijene države sjevernog Baltika, Danska, Švedska i druge ili pak Švicarska. Da li je to utopija? Sada, u ovoj situaciji u Hrvatskoj to jest utopija, ali s obzirom na resurse, kao i činjenicu da Poljska izlazi iz tranzicije, dakle može se, a Švicarska postoji kao idol, zar onda i Hrvatska ne bi mogla krenuti tim putem? Mislim da bi mogla, a i trebala, pa se pitamo što Hrvatsku onemogućuje na tom putu?

Iza nas je 30 godina od završetka oružanog dijela Domovinskog rata, ali Domovinski rat nije gotov, jer imamo Hrvatsku koja jest država, ali mi kao da ne znamo šta bi sa njom.

Nemojmo zaboraviti da neznanje nikoga ne ekskulpira, a i u molitvi se, sjetite se kad molite, neznanje, kao propust, navodi kao oblik grijeha. Naša je obaveza, razmišljati i kroz obrazovanje i stjecanje znanja na razne načine, uz izoštravanje misli i znanja kroz godine života i rada, padove i uspone, doći do spoznaja koje mogu bitno pomoći pa ću sada u nastavku obrazložiti korake i djelovanja za koja duboko vjerujem da mogu riješiti, ili početi rješavati, probleme Hrvatske, odnosno dovesti cjelokupno hrvatsko društvo na put uspjeha, mira i ljubavi među građanima, pa idem redom:

- **Prvi ključni korak polazi od činjenice koja kaže da je ispravljati stare probleme i loše situacije sa ljudima koji su proizveli te probleme, suludi pokušaj.**

To znači da je potrebno napraviti prvi korak koji je nažalost do sada u Hrvatskoj izostao, a to je **LUSTRACIJA**.

Obrazloženje:

Svakako, **lustracija u Hrvatskoj** mora biti prilagođena činjenicama nastanka Hrvatske, kao i događanjima koja se odvijaju i koji nas danas guše zbog nerazumijevanja brojnih situacija, pa posežemo sudovima koji ne vode miru. To primjerice znači da trebamo uzeti u obzir onaj značajni doprinos hrvatskih tzv. udbaša koji su u izuzetno teškom okruženju jugo-udbaša smogli snage i hrabrosti stati uz Tuđmana i raditi na stvaranju Hrvatske. Mnogi od njih na tom su putu izgubili život i zato im hvala i slava im vječna. Danas su problem **hrvatski jugo-udbaši koji mentalno ideološki nisu prihvatili Hrvatsku, a našli su svoje mjesto na raznim čelnim pozicijama i sada djeluju.** Tu grupu hrvatskih građana treba detektirati kako bi napustili čelna mjesta i oslobodili nas mentaliteta prošlosti koji nas razvojno onemogućuje.

Neću sada detaljizirati, jer je to složeni proces koji treba razraditi, ali što je najvažnije, **potrebno je educirati narod** koji mnogo toga ne razumije pa pribjegava neprihvatljivim mišljenjima i sudovima koje širi na štetu Hrvatske.

Navesti ću samo jedan primjer. Nedavno sam kasno navečer „kuckao“ mobitelom po mrežama pa sam naletio na jedan tekst u kojemu netko (nisam zabilježio ime, a nema ni razloga) obrazlaže za Plenovića u smislu: „Otac mu je bio sveučilišni profesor, a majka liječnica i radila je u Vojnoj bolnici Dubrava i oboje su bili u Partiji“. To je izneseno kao optužba koju bi, kako taj iznosi, trebalo osuditi radi ono „bili u Partiji“ pa se pitam, dokle sve može ići ljudsko neznanje stvarajući sulude zaključke na štetu svih nas? Ispravno mišljenje koje se tu može postaviti je da je gosp. Plenković kao dijete iz intelektualne obitelji imao priliku na kvalitetno obrazovanje i da je to dobro iskoristio pa se danas prometnuo u elitnog europskog političara. Točno je da neki nisu imali takvu priliku, ali neki su unatoč objektivnim nemogućnostima onog vremena u kojem su bili građani drugog reda, uložili sav svoj imetak, život i vrijeme da usvajaju znanja izvan Hrvatske i donesu ih u Hrvatsku. Dakle, umjesto sulude osude, treba reći „hvala Bogu, Plenković je imao priliku pa ju je dobro iskoristio“, jer ono što je loše je činjenica da su mnogi imali isto takvu priliku, ali je nisu htjeli iskoristiti. Stoga je rad sa hrvatskim narodom obavezan, pa me ovo podsjeća na jednu šalu koja kaže: „Marija Terezija donijela je u Hrvatsku obrazovanje i krumpir, ali se samo krumpir primio“,,, smiješno ali istinito.

Idemo dalje, pa obrazložimo **što nakon lustracije** ili pak što uraditi paralelno sa lustracijom.

- **Drugi ključni korak polazi od činjenice da su branitelji u ratnom dijelu Domovinskog rata oružano oslobodili Hrvatsku. U pobjedu su uložili oko 16.000 poginulih i oko 30.000 ranjenih, čime su zadužili hrvatsku državu da se završi Domovinski rat i osigura mir. Pritom treba respektirati vrijednosti koje su vezane za branitelje i Domovinski rat i osigurati participaciju branitelja i braniteljskih vrijednosti tog svetog rata u današnjem hrvatskom društvu.**

OBRAZLOŽENJE:

Prije nego pređem na obrazloženje ovog drugog koraka reći su samo kratko o sadašnjem stanju branitelja, kao i budućnosti ako se ništa ne promijeni.

Branitelji danas imaju Ministarstvo branitelj koje sukladno budžetu brine o određenim beneficijama branitelja temeljem „Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji“. Branitelji danas imaju brojne braniteljske udruge koje posreduju između branitelja i ministarstva, tako da se mnogi brinu oko prava na skrb i pripomoć redovnim primanjima sa par desetaka eura i to je sve što se tiče branitelja.

Nadalje, ako ovako ostane kao što je danas, **za 10 do 20 godina branitelja živih više neće biti**, a tako ni svrhe Ministarstva branitelja. Domovinski rat će u toj budućoj Hrvatskoj ostati samo povijesna činjenica koja će biti naznačena u nekim povijesnim knjigama. Nestankom branitelja u zaborav će otići sve one vrijednosti na kojima se branila Hrvatska, a koje su danas dobro izbljedile omalovažene, jer ih nema tko podržati. **Taj gubitak smatram da je težak gubitak za Hrvatsku, a da je to činjenica potvrđuje današnja Hrvatsku i sukobljeno hrvatsko društvo u kojemu nema subjekta sa ulogom i zadatkom za inicirati rješenje stanja i osiguranja mira.**

Idemo dalje na obrazloženje o čemu se radi u ovom drugom koraku i kako treba branitelje uključiti u sustav hrvatskog društva.

Mislim da je jasno koliko je hrvatsko društvo polarizirano, podijeljeno, sukobljeno, razjedinjeno i domoljubno ugroženo, što uvjetuje nemir i izostanak potrebite unutar nacionalne ljubavi. Razlog tome su brojne dileme koje se neuspješno pokušava riješiti sudovima, a koji su u svemu tome više nego izgubljeni i nepotrebno opterećeni. Stoga te probleme rješavaju ulica, društvene

mreže, stavovi raznih likova, političkih stranaka, udruga, kojekakvi mediji u Hrvatskoj, a da bude gore, u te probleme upliću se razni strani interesi koji se infiltriraju u Hrvatsku povećavajući sukobe, nemir i kaos.

O čemu se tu radi?

Kao razlog sukoba nagomilalo se toga mnogo, primjerice, otvorena su pitanja da li je ZDS ok ili nije, da li je Tito i sve što je radio prihvatljivo u Hrvatskoj ili nije (uz istraživanja koja sve jasnije dokazuju da je Tito bi ubačen izvana, dvojnik), kako gledati na Pavelića, da li istražiti Jasenovac ili prihvatiti priču koju smo slušali u bivšoj Jugi (a znamo da je čitava povijest „jugo-oslobođenja“ bila lažna i politizirana), da li prihvatiti pozitivno spominjanje NDH ili ne, da li je komunizam prihvatljiv za Hrvatsku ili nije, da li je antifašistički pokret u Hrvatskoj zaista antifašistički ili je nešto drugo, da li blagonaklono gledati na etiketiranje Hrvatske kao ustaške države a Hrvate zvati ustašama, da li prihvaćati pa i financirati antihrvatske manifestacije,,, kao i brojne druge teme koje su temeljni razlozi podijeljenog, sukobljenog i nemirnog hrvatskog društva.

Ovdje se postavlja ključno pitanje, **da li netko navedene probleme, tumačenja, stavove, zaključke, etiketiranja i drugo što silno opterećuje hrvatsko društvo, sagledava, istražujem analizira i rješava osiguravajući mir u državi? NE NITKO**, barem ne učinkovito. Uplitanje sudova u to neučinkovito je i kontra produktivno, i to iz razloga neujednačenosti sudskih presuda, nedovoljnoj znanstvenoj i stručnoj podlozi za presude, dubokom neznanju o svakom ovom problemu. Uostalom **nije, niti smije biti stvar SUDA i SUDACA da tumače sukobljene pojmove i donose presude po svom mišljenju**. To nisu niti teme nemilog saborskog prepucavanja i vrijeđanja, kao niti STRANAKA, a također niti ULICE.

Dakle, kako to riješiti ovim drugim ključnim korakom?

U praksi imamo dva oblika rješenja društvenih problema koji nisu u direktnoj nadležnosti sudova i države da ih analiziraju i presudama društvu nameću mišljenje, kao što nisu direktno niti u domeni političkih stranaka. Ovdje ističem riječ DIREKTNO, pa objasnimo?

- **Prvi oblik su razvijene države članice EU** koje društvene probleme realiziraju kroz građanske inicijative, ali ne kroz građanske udruge nego učinkovite reakcije građana koji su utkani u mikro i makro sustav države. Dobar je primjer kako su razvijene države (Njemačka, Danska i druge) zabranile *burke* u školama i u javnom prostoru. Takvi se problemi rješavaju kroz učinkoviti lanac djelovanja građana koji su aktivirani u sustavu, a što tek u konačnici završava zakonskom zabranom.
- **Drugi oblik su države u tranziciji članice EU**, kao primjerice Poljska i Češka. Primjerice Poljska, ima dvije građanske udruge koje vjerodostojno djeluju u razvijenom sustavu građanskog nadzora. To su **Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris** skraćeno **Ordo Iuris Institut** (Zaklada za pravnu kulturu Ordo Iuris) i **Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana“** (Katoličko udruženje „Civitas Christiana“). Obje organizacije djeluju sukladno jasnim programima, uz napomenu da u Hrvatskoj formalno djeluje **Zaklada za pravnu kulturu Ordo Iuris** čije je djelovanje za sada dosta limitirano i marginalizirano zbog snažnog protivljenja, rekli bi, „ljevice“ u Hrvatskoj, odnosno protivnika svega što promiče tradicionalne hrvatske vrijednosti.

Ne ulazeći u detalje načina djelovanja tih građanskih udruga u Poljskoj, smatram da Hrvatska treba imati jaku i vjerodostojnu građansku hrvatsku udruhu koja bi načelno bila izvan ikakva stranke i politike, fokusirana na brojne probleme hrvatskog nejedinstva i sukoba koje sam u prethodnim tekstovima obrazložio, a slično modelu i rješenjima kojima je Poljska pribjegla u rješavanju sličnih problema. To bi primjerice moglo biti udruženje pod nazivima **„Hrvatski institut za nacionalno sjećanje“** ili **„Vijeće za domovinsko nasljeđe“** ili **„Vijeće za**

nacionalne vrijednosti“, a koje bi u suradnji sa mrežom instituta i brojnih stručnih izvora izvan ikakvog stranačkog utjecaja djelovalo u Hrvatskoj. Jedna takva institucija, sukladno njenom sastavu, stručnom kapacitetu i radnom angažmanu moga bi pokriti također ulogu Ustavnog savjeta.

Vodstvo takve udruge sastojalo bi se od (1)branitelja (prema posebnim kriterijima izbora), (2)predstavnik katoličke Crkve (netko od biskupa), jer je Crkva jedan od stupova Hrvatske i vezana je za branitelje, (3)člana HAZU, a uz suradnju sa Ministarstvom branitelja i Vladom RH. Takva bi udruga rješavala brojne dileme, barem kao sugestije rješenja i zabrana/dopuštenja koja su danas sporna, a koja su činitelj nemira i sukoba u Hrvatskoj.

Koje su glavne pozitivnosti takve udruge?

1. Visoki stupanj učinkovitog djelovanja kroz sugestije i inicijative koje mogu završiti boljim zakonskim rješenjima,
2. Visoki stupanj obrazovnog djelovanja u hrvatskom narodu na planu razumijevanja, uvažavanja, izbjegavanja sukoba i održavanja mira,
3. Visoki stupanj korištenja struke i znanosti na planu rješavanja brojnih društvenih problema koji guše hrvatsko društvo.
4. Promoviranje zdravih temelja društvenog razmišljanja i djelovanja na planu mira,
5. Djelovanje na planu zaštite stabilnosti hrvatske državotvornosti, suvereniteta i opstojnosti Hrvatske rođene 1991., a ostvarene u oružanoj pobjedi Domovinskog rata 1995.,
6. Djelotvorno rješavanje i jasan otklon Hrvatske od neprihvatljive prošlosti (sve prije 1991.),
7. Oblikovanjem temelja za prihvatljivo političko djelovanje hrvatskih političkih stranaka koje ne ruši temelje Hrvatske,
8. Definiranje neprihvatljivih oblika javnog i političkog izjašnjavanja,
9. Bitno rasterećenje službenih institucija hrvatske države,
10. Pomoć kod odlučivanja stranke na vlasti,
11. Savjetodavna uloga u sustavu zakonodavstva i Ustava,
12. Učinkovita pomoć kod reformi koje slijede,
13. I drugo

Ovaj drugi korak otvara brojna operativna pitanja u smislu odgovora na pitanja tko i kako treba preuzeti neke građanske uloge u državi, ali to su pitanja koja su važna, ali nisu za ovo pisanje.

Treći ključni korak polazi od činjenice da Hrvatska nema makrostrateški sustav niti model kao sve druge države, pa i države u tranziciji, a što znači da nema ni makrostrateške ciljeve koji su izvanpolitički, nacionalni, dugoročni, nadstranački i obvezujući.

Nije ovdje moguće otvoriti raspravu, ali situacija je vrlo jasna, istražena i opisana u knjizi koju sam naveo, obrađena u brojnim znanstvenim radovima i istupima znanstvenika i stručnih udruženja. To znači da je potrebno hitno aktivirati i organizirati znanstvenike i vrhunske stručnjake iz svih osnovnih područja strukture hrvatske državne (ekonomije, socijalne politike, upravljanje resursima, demografije, znanosti i obrazovanja, tehnološkog razvoja i energetike).

Svakako, rad na makrostrateškom sustavu složen je i široko interdisciplinaran posao koji zahtijeva hitno definiranje nacionalnih strateških ciljeva pa je hitnost tog postupka neophodna.

Hrvatska nema veći broj vrhunskih stručnjaka, ali je činjenica, kroz brojne istupe i okrugle stolove da ipak imamo onu kritičnu masu dovoljnosti znanja koja može pokrenuti postupak rada na postavljanju makrostrateškog sustava i modela. Vjerujte mi, ako se u tom radu naiđe na nešto

što je sporno naši stručnjaci znaju gdje i koga pitati za pomoć i mišljenje izvan Hrvatske. Tu se ne radi o „toploj vodi“ nego o nečemu što je izvan Hrvatske poznato, jer na svojim makrostrateškim modelima rade sve razvijene države EU, ali i države u tranziciji.

Zaključno, smatram da ova tri ključna koraka predstavljaju put prema stvaranju uvjeta u Hrvatskoj koji će rezultirati većim stupnjem zadovoljstva građana životom u Hrvatskoj, mirom i razvojem ljubavi.

S obzirom na sva tri dijela ove teme zaključak bi podijelio na četiri zaključne misli.

1. **Nova građanska udruga kao most mira**

Tri povezana članka „Hrvatska, ljubav, nada i mir“ pružaju dubinsku analizu krize ljubavi i mira u Hrvatskoj, od sukoba između deklarativne ljubavi prema domovini i destruktivnih oblika patriotizma (prvi dio), preko SWOT analize podijeljenog društva bez nadzornih mehanizama (drugi dio), do konkretnih rješenja koja ističu ulogu branitelja i stručnjaka u obnovi jedinstva (treći dio). Fokus trećeg dijela na „Vijeću za domovinsko nasljeđe“ (ili sličnom institutu) kao drugom ključnom koraku predstavlja ključan pomak prema praktičnom iscjeljenju hrvatskog društva.

2. **Uloga nove građanske udruge**

Nova udruga, sastavljena od branitelja, Crkve i stručnjaka (HAZU), djelovala bi izvan politike i sudova, nudeći sugestije za rješavanje kontroverzi poput simbola Jugoslavije, NDH ili tzv. antifašizma koje danas provociraju ulične nemire. Ona bi rasteretila službene institucije Hrvatske, poput Vlade i pravosuđa, pružajući vjerodostojne analize temeljene na istinama i znanosti, čime bi spriječila subjektivne presude i eskalaciju sukoba. Suradnja s Ministarstvom branitelja i Vladom osigurala bi nacionalni konsenzus, promičući 5 pravila ljubavi (prihvatanje, strpljenje, oproštaj, nesebično davanje, empatija) na praktičan način.

3. **Prednosti za državu i narod**

Nova građanska inicijativa kao „Vijeće za domovinsko nasljeđe“ generirala bi tijekom godine izvješćima Saboru s preporukama za zabrane štetnih manifestacija ili reinterpetaciju povijesti („ne ponovilo se“), kao i drugim povoljnim preporukama, jačajući nacionalnu stabilnost, sigurnost i mir bez represije. To bi povećalo zadovoljstvo građana životom, koje je sada na 25. mjestu EU-a prema Eurostatu 2024., i to kroz prevenciju nemira, edukaciju i podršku HDZ-u u reformama. Slično poljskim modelima (Ordo Iuris, Civitas Christiana), ona bi integrirala branitelje kao „stjegonoše mira“, sprječavajući zaborav Domovinskog rata i gradeći ljubav koja liječi podjele.

4. **Put naprijed**

Osnivanje ove građanske inicijative zahtijeva hitnu inicijativu građana, posebice braniteljskih udruga prema Zakonu o udrugama, i suradnju sa Crkve. U kombinaciji s lustracijom i makrostrateškim planom, ovo trostruko rješenje odvodi Hrvatsku od sukoba sukladno baltičkom modelu stabilnosti, gdje ljubav postaje snaga naroda, a mir osnova razvoja. Siguran sam da ovaj prijedlog nije utopija, već je nužan „ljubavni čin“ prema Hrvatskoj rođenoj 1991.

Aktivan rad kroz novu građansku inicijativu razvijaju u ovoj podijeljenoj i nemirnoj Hrvatskoj ljubav, jedinstvo, uvažavanje, razumijevanje i pomirbu, čime se zasigurno stvara uvjet mira u društvu bez čega nema pravih rezultata koje očekujemo.

Izv. prof. dr. sc. Tihomir Luković

Zagreb, 22. veljače 2026.